Tác động lan tỏa không gian của đầu tư hạ tầng giao thông: Bằng chứng từ Việt Nam

Nguyễn Minh Hải[1]✉

[1] Trường Đại học Ngân hàng TP. Hồ Chí Minh.
✉ **Tác giả liên hệ:** hainm@hub.edu.vn.

Ngày nhận bài: 28/6/2025 | **Biên tập xong:** 02/8/2025 | **Duyệt đăng:** 12/8/2025

TÓM TẮT: Nghiên cứu kiểm định và lượng hóa tác động lan tỏa không gian của đầu tư hạ tầng giao thông (HTGT) đến tăng trưởng kinh tế (TTKT) tại Việt Nam, đồng thời so sánh sự khác biệt theo giai đoạn chính sách và vùng kinh tế. Sử dụng mô hình Durbin không gian (SDM) với dữ liệu bảng cấp tỉnh giai đoạn 2000–2019, phân tích ở cấp quốc gia và vùng, chia thành hai giai đoạn 2000–2010 và 2011–2019. Kết quả cho thấy hệ số tự tương quan không gian (ρ) có ý nghĩa thống kê, khẳng định hiệu ứng lan tỏa dương. Đầu tư hạ tầng tác động trực tiếp rõ rệt đến TTKT, trong khi hiệu ứng gián tiếp qua các tỉnh lân cận cũng tích cực và tăng mạnh sau 2010. Vùng phía Nam và phía Bắc ghi nhận lan tỏa dương, trong khi Trung Bộ và Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL) xuất hiện hiệu ứng ngược chiều. Đây là bằng chứng thực nghiệm toàn diện đầu tiên tại Việt Nam về hiệu ứng lan tỏa không gian của đầu tư HTGT, nhấn mạnh vai trò liên kết vùng trong hoạch định chính sách.

TỪ KHÓA: Tác động lan tỏa không gian, hạ tầng giao thông, tăng trưởng kinh tế vùng, mô hình Durbin không gian, Việt Nam.

Mã phân loại JEL: C21, C23, R11, R12, O18.

DOI: https://doi.org/10.63065/ajeb.vn.2025.233.....

1. Giới thiệu

• ***Tính cấp thiết thực tiễn và lý luận***

Trong bối cảnh các nền kinh tế đang phát triển, đầu tư HTGT giữ vai trò then chốt trong thúc đẩy TTKT nhờ nâng cao khả năng kết nối không gian, giảm chi phí vận tải và mở rộng tiếp cận thị trường (Ramajo et al., 2008; Cohen, 2010; Nawaz, 2018). Bên cạnh tác động trực tiếp tại địa phương, HTGT còn có thể tạo ra hiệu ứng lan tỏa không gian (HULT) đến các khu vực lân cận – một khía cạnh ngày càng được chú trọng trong nghiên cứu phát triển (Chen & Haynes, 2015b).